

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 135/2015-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. marca 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného spoločnosťou Advokátska kancelária JUDr. Chlapík s. r. o., Sládkovičova 13, Žilina, vo veci namietaného porušenia čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 11 Co 431/2014 z 27. novembra 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. februára 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Co 431/2014 a jeho uznesením z 27. novembra 2014. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 11. februára 2015.

Zo sťažnosti vyplýva, že žalobou doručenou Okresnému súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) 24. apríla 2009 sa [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“) domáhal voči sťažovateľovi ako žalovanému 1 a [REDAKOVANÉ] ako žalovanému 2 (ďalej len „žalovaný 2“), a to osobitne od každého z nich zaplattenia sumy po 33 193,92 € s prísl. Rozsudkom okresného súdu č. k. 7 C 60/2009-73 z 13. júna 2011 bola žaloba v celom rozsahu zamietnutá. Rozsudkom krajského súdu č. k. 7 Co 249/2011-126 z 11. januára 2012 bol rozsudok okresného súdu zmenený tak, že žalobe bolo vyhovené.

Na základe uvedeného právoplatného rozsudku bolo voči sťažovateľovi a žalovanému 2 vedené exekučné konanie, v rámci ktorého bola pohľadávka žalobcu voči sťažovateľovi uspokojená v celom rozsahu.

Sťažovateľ a žalovaný 2 podali proti rozsudku krajského súdu č. k. 7 Co 249/2011-126 z 11. januára 2012 dovolanie. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 3 Cdo 184/2012-184 zo 6. augusta 2013 bol rozsudok krajského súdu zrušený a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie. Najvyšší súd vytkol krajskému súdu, že mal zohľadniť nielen to, že protistranou neboli skutkové tvrdenia sťažovateľa a žalovaného 2 popierané, ale mal zohľadniť aj celkový záver veci. Keďže krajský súd zmenil rozsudok okresného súdu a odklonil sa od skutkového stavu zisteného okresným súdom, pričom rozhodnutie riadne neodôvodnil, najvyšší súd považoval rozsudok „za nepreukázateľný“.

Následne krajský súd v novom odvolacom konaní zrušil rozsudok okresného súdu z 13. júna 2011 a vec mu vrátil na ďalšie konanie, ktoré už prebiehalo pod novou sp. zn. 2 C 82/2014.

Vzhľadom na to, že návrh žalobcu voči sťažovateľovi bol v exekučnom konaní vymožený, žalobca po vrátení veci okresnému súdu na ďalšie konanie podaním z 19. marca 2014 zobral žalobu proti sťažovateľovi v celom rozsahu späť.

Uznesením okresného súdu č. k. 2 C 82/2014-224 z 3. júna 2014 bolo konanie voči sťažovateľovi zastavené, pričom žalobca bol zaviazaný nahradiť sťažovateľovi trovy konania. Rozhodnutie o trovách oprel okresný súd o ustanovenie § 146 ods. 2 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého ak niektorý z účastníkov zavinil, že konanie sa muselo zastaviť, je povinný uhradiť jeho trovy.

Na základe odvolania žalobcu uznesením krajského súdu č. k. 11 Co 431/2014-253 z 27. novembra 2014 bolo uznesenie okresného súdu vo výroku o trovách zmenené tak, že žiadnemu z účastníkov nebolo priznané právo na náhradu trov konania. Podľa názoru krajského súdu k zastaveniu konania nedošlo zavinením žalobcu, ale ani zavinením sťažovateľa. Žalobca vraj nemal inú možnosť ako pristúpiť k späťvzatiu žaloby, keďže jeho pohľadávka voči sťažovateľovi bola riadne uspokojená.

Podľa presvedčenia sťažovateľa krajský súd porušil jeho označené práva podľa ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu.

Zrušením právoplatného rozsudku krajského súdu ako exekučného titulu dodatočne odpadol právny dôvod plnenia sťažovateľa a pohľadávka vymožená v prospech žalobcu v rámci exekúcie predstavuje bezdôvodné obohatenie v zmysle § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktoré sa podľa § 456 Občianskeho zákonníka musí vydať tomu, na úkor koho sa získal. Žalobca, zastúpený počas celého konania právnym zástupcom, si musel byť po doručení zrušujúceho uznesenia najvyššieho súdu tejto skutočnosti vedomý. Postupoval však tak, že podaním z 19. marca 2014 zoberal žalobu proti sťažovateľovi späť s tým, že jeho nárok bol už v exekučnom konaní uspokojený.

Za daného stavu považuje sťažovateľ uznesenie krajského súdu z 27. novembra 2014 za arbitrárne, právne neopodstatnené a vydané v rozpore so zákonom. Zastavenie konania totiž nepochybne zavinil žalobca, ktorý sa plnením získaným v rámci exekučného konania bezdôvodne obohatil, a preto už nemienil v konaní ďalej pokračovať a vyčkať na nové rozhodnutie vo veci samej. Pokiaľ bol krajský súd toho názoru, že žalobca nezavinil zastavenie konania, keďže nemal inú možnosť, len po uspokojení pohľadávky pristúpiť

k späťvzatiu žaloby, treba tento právny názor považovať za príkro rozporný s inštitútom bezdôvodného obohatenia. Popri arbitrárnosti je aj prejavom absencie právnej a súdnej odbornosti pri rozhodovaní. Žalobca zmaril možnosť, aby všeobecný súd mohol meritórne rozhodnúť o jeho žalobe tým, že žalobu vzal späť. Späťvzatie žaloby znamená to, ako keby žaloba nebola vôbec podaná.

Sťažovateľ žiada vydať tento nález:

„Základné právo [REDAKOVANÉ] podľa čl. 46 ods. 1/ Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1/ Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj právo podľa čl. 20 ods. 1/ Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd bolo porušené

Uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 11 Co/431/2014-253 zo dňa 27.11.2014, ktorým zmenil výrok prvostupňového súdu a nepriznal účastníkom náhradu trov konania a náhradu trov odvolacieho konania.

Uznesenie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 11Co/431/2014-253 zo dňa 27.11.2014, ktorým zmenil výrok prvostupňového rozsudku a nepriznal účastníkom náhradu trov konania a náhradu trov odvolacieho konania, zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Krajský súd v Žiline je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 296,44 Eur na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Dušana Chlapíka, advokáta, Advokátska kancelária JUDr. Chlapík s.r.o., so sídlom v Žiline, ul. Sládkovičova 13, do jedného mesiaca od doručenia tohto nálezu.“

II.

Z uznesenia krajského súdu č. k. 11 Co 431/2014-253 z 27. novembra 2014 vyplýva, že ním bolo zmenené uznesenie okresného súdu č. k. 2 C 82/2014-224 z 3. júna 2014 vo výroku o trovách konania tak, že žiadnemu z účastníkov sa nepriznáva právo na náhradu trov konania. Podľa názoru krajského súdu bolo potrebné posudzovať otázku zavinenia (v súvislosti so zastavením konania) tak na strane žalobcu, ako aj na strane sťažovateľa. Zo spisu vyplýva, že žalobca na základe právoplatného exekučného titulu v rámci exekúcie

celú svoju pohľadávku voči sťažovateľovi vymohol, a to 26. júna 2013. Následne 19. marca 2014 vzal žalobu proti sťažovateľovi späť. Vzhľadom na tieto skutočnosti nebolo preukázané zavinenie na strane žalobcu, ale ani na strane sťažovateľa. Žalobca nemal inú možnosť, než pristúpiť k späťvzatiu žaloby, keďže jeho pohľadávka voči sťažovateľovi bola riadne uspokojená. Nebolo preukázané ani to, že by k zastaveniu konania došlo pre správanie sťažovateľa, keďže uspokojenie pohľadávky sa realizovalo na základe exekúcie, a nie na základe dobrovoľného plnenia sťažovateľa. Keďže vo veci neboli splnené podmienky na aplikáciu špeciálneho ustanovenia § 146 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, bolo potrebné aplikovať všeobecné ustanovenie § 146 ods. 1 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy

zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Podľa § 146 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku ak niektorý z účastníkov zaviniť, že konanie sa muselo zastaviť, je povinný uhradiť jeho trovy. Ak sa však pre správanie odporcu vzal späť návrh, ktorý bol podaný dôvodne, je povinný uhradiť trovy konania odporca.

Podľa § 154 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia.

Jadrom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, podľa ktorého žalobca zaviniť zastavenie konania tým, že vzal späť žalobu ešte predtým, ako by mal súd možnosť rozhodnúť v merite veci, teda posúdiť, či je žaloba dôvodná, resp. či plnenie, ktoré exekučne žalobca od sťažovateľa vymohol, treba považovať za bezdôvodné obohatenie. Sťažovateľ nesúhlasí s názorom krajského súdu, podľa ktorého žalobca v danej situácii nemal inú možnosť, než vziať žalobu späť.

Podľa presvedčenia ústavného súdu sú závery krajského súdu jasné, zrozumiteľné a presvedčivé. Žiadne známky arbitrárnosti či zjavnej neodôvodnenosti nenesú.

Medzi účastníkmi konania je nepochybné, že žalobca vzal žalobu späť v čase, keď jeho pohľadávka bola v celosti uspokojená, a to v rámci exekúcie vedenej na základe skoršieho právoplatného rozsudku (ktorý bol neskôr zrušený najvyšším súdom v dovolacom konaní).

Znamená to, že ak by žalobca nevzal žalobu späť, súd by musel bez toho, aby skúmal vecnú opodstatnenosť žaloby, túto zamietnuť z dôvodu, že uplatňovaný nárok bol už medzičasom žalovaným uspokojený (§ 154 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku). Zároveň to znamená, že by musel žalobcu zaviazat na náhradu trov ako účastníka, ktorý bol v spore neúspešný.

Uvedená situácia je do určitej miery obdobná, ako napríklad pri posudzovaní určovacích žalôb, v prípade ktorých je súd povinný prioritne skúmať existenciu naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení. Ak takýto záujem nebude zistený, potom súd nemá dôvod zaoberať sa vecnou stránkou žaloby. Obdobne v prípade námietky premlčania, ak súd zistí jej dôvodnosť, žalobu zamietne bez toho, aby sa zaoberal vecnou opodstatnenosťou žaloby.

Otázkou vecnej opodstatnenosti žalobcovej pohľadávky by sa mohol súd zaoberať v rámci prípadnej žaloby sťažovateľa proti žalobcovi o vydanie bezdôvodného obohatenia (vrátenia exekučne vymoženej sumy), pričom by túto otázku musel posudzovať ako predbežnú.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. marca 2015